

P.Z. br. 442

HRVATSKI SABOR

KLASA: 306-01/23-01/01

URBROJ: 65-23-02

Zagreb, 9. siječnja 2023.

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o obveznim odnosima*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela dr. sc. Katarina Peović, zastupnica u Hrvatskom saboru, aktom od 5. siječnja 2023. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela sudjelovat će predlagateljica Prijedloga zakona.

PREDSJEDNIK

Gordana Jandroković

P.Z. br. 442

HRVATSKI SABOR

zastupnica dr. sc. Katarina Peović

(Radnička fronta)

Zagreb, 05. 01. 2023. godine

Hs**NP*306-01/23-01/01*6531-23-01**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 05-01-2023		
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
306-01/23-01/01	65	
Uredžbeni broj	Pril.	Vrij.
6531-23-01	1	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: **PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA**

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90., 135/97., 130/00., 28/01., 76/10. i 5/14. - odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.) i članka 172. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13., 113/16., 69/17. i 29/18.), podnosim **PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA**

Ujedno ću biti i predstavnica koja će sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela prilikom obrazlaganja Prijedloga.

dr. sc. Katarina Peović
zastupnica u Hrvatskom saboru

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O OBVEZNYM ODNOSIMA

I. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14 – odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.)

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

U Republici Hrvatskoj pitanje uračunavanja i tijeka kamata i troškova, kao sporedna potraživanja koja pripadaju vjerovniku u slučaju zakašnjenja dužnika, uređeno je Zakonom o obveznim odnosima (N.N. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, dalje: ZOO).

Prema ZOO uračunavanje kamata i troškova u ispunjenje obveze obavlja se na način propisan člankom 172. ZOO prema kojem ako dužnik uz glavnica duguje i kamate i troškove, uračunavanje se obavlja tako što se prvo namiruju troškovi, zatim kamate i onda glavnica.

Riječ je o propisu koji uređuje obvezni način uračunavanja ispunjenja, kad ugovorni odnosi stranaka nisu ugovorom drukčije uređeni. Intencija zakonodavca da postoji ovakav način uračunavanja prilikom ispunjenja obveze je bila zaštita vjerovnika i poticanje na disciplinu u plaćanju. Dužnik u konkretnoj situaciji nema niti ovlast sam, isključivo svojom voljom promijeniti redoslijed uračunavanja ispunjenja izjavom da isplaćuje glavnica.

Nadalje, člankom 29. ZOO propisano je da dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate te je propisana stopa zateznih kamata na odnose iz trgovačkih ugovora između trgovca i osobe javnog prava te na ostale odnose.

Imajući u vidu članak 172. ZOO i članak 29. ZOO, sve dok dužnik ne podmiri glavnica kamata ne prestaje teći.

Također, člankom 30. ZOO propisano je da vjerovnik ima pravo na zatezne kamate bez obzira na to je li pretrpio kakvu štetu zbog dužnikova zakašnjenja, a ako je šteta koju je pretrpio vjerovnik zbog dužnikova zakašnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zateznih kamata, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Vidljivo je iz navedenog da je vjerovnik u potpunosti zaštićen jer ima pravo na zateznu kamatu u slučaju zakašnjenja, a također ima pravo i na naknadu štete koju je pretrpio zbog zakašnjenja u plaćanju time da mora dokazati kako mu je ta šteta (preko iznosa zatezne kamate) doista i nastala.

Još za vrijeme prve financijske krize koja je počela tokom 2008. godine odredbe članka 172. i 29. su dosta utjecale na dužnikovu nemogućnost da potpuno vrate dug odnosno glavnice i sporedne tražbine.

Naime, kada su tisuće ljudi gubili radna mjesta time su izgubili i prihode, a bez prihoda dužnik ne može podmirivati niti svoje obveze.

Mnogi građani su uzimali razne kredite kod banaka te bi banke, u slučaju takvog kašnjenja odnosno prestanka plaćanja, aktivirale cijelo potraživanje pa bi time cijeli iznos kredita ili slične veće obveze dospio na naplatu.

Primjerice, ako bi stambeni kredit iznosio 500.000,00 kn tada je godišnja zatezna kamata (stopa kamate u ostalim odnosima trenutno je 5,89%) na taj iznos iznosi 29.450,00 kn.

Prosječna mjesečna neto plaća u R.H. za razdoblje siječanj – kolovoz 2020.g. prema podacima iz Državnog zavoda za statistiku iznosi 6.724,00 kn (N.N. 118/2020).

U slučaju zakašnjenja prilikom plaćanja vjerovnik – banka u takvom slučaju pokreće ovršni postupak na cjelokupnoj imovini dužnika. Kada bi dužnik i bio u radnom odnosu te imao mjesečnu neto plaću od 6.724,00 kn (što u pravilu nije slučaj jer je medijan neto plaća manja) od ovrhe je izuzet iznos od 2/3 takve plaće, a što znači da banka može plijeniti najviše iznos od 1/3 odnosno u primjeru mjesečno plijeni i naplaćuje iznos od 2.241,33 kn. Godišnje to iznosi 26.896,00 kn.

Dakle, vjerovnik se u konkretnom primjeru naplaćuje s iznosom od 26.896,00 kn, što znači da dužnik, kada bi i bio u radnom odnosu, nije podmirio niti godišnju zateznu kamatu, a što dalje znači da do otplate duga glavnice uopće neće niti doći.

Radi se o svojevrsnom modernom dužničkom ropstvu, a zbog čega mnogi dužnici gube nadu da se iz njega mogu izvući te, ne samo da nema discipline u plaćanju već su dužnici prisiljeni živjeti u tzv. „sivoj zoni“ godinama blokirani i zapravo onemogućeni da podmiruju taj dug kao i druge dugove.

U 2020. godini, zbog svjetske pandemije izazvane COVID-19 virusom, došlo je do nove velike ekonomske krize zbog koje je već na desetke tisuća ljudi u Republici Hrvatskoj dobilo otkaze, a time i gubitak prihoda. Nakon toga slijedila je nezapamćena inflacija. Ova nova ekonomska kriza je veća od one prije dvanaest godina pa je vidljivo da je zakonodavac, na prijedlog Vlade R.H., u periodu od 18.4.2020. g. pa do 18.10.2020.g zaustavio sve ovršne postupke te je donio i odredbu u zakonu da za vrijeme te odgode zatezna kamata prestaje teći.

Dakle, i sama Vlada R.H. je svjesna da je pitanje uračunavanja kamate prilikom ispunjenja obveze previše otegotna za dužnika pa je zbog toga i predložila da kamata prestane teći za vrijeme tih šest mjeseci.

Međutim, ta financijska kriza nije prestala, a njezine posljedice će se osjećati godinama poslije pa bi se predloženim izmjenama izašlo u susret dužnicima i olakšalo bi im se vraćanje dugova, a da se pri tom ne oštete vjerovnici obzirom oni i dalje imaju pravo, temeljem članka 30. ZOO, na potpunu naknadu štete (preko iznosa kamate) ako na sudu dokažu da im je nastala šteta zbog zakašnjenja dužnika u ispunjenju.

Posljedice donošenja ovog zakona su takve da se dužnicima omogućava da prvo vrate dug glavnice, da nakon što podmire trošak i glavnicu počnu plaćati zateznu kamatu, a koja kamata može biti najviše u visini glavnice.

Svakom djelomičnom uplatom glavnice se i smanjuje kamata obzirom je i osnovica na koju se ta kamata računa svakom uplatom manja.

Također, posljedično donošenje ovog zakona će pomoći ubrzati vraćanje dugova, a vjerovnici su, temeljem članka 30. ZOO, i dalje u potpunosti zaštićeni jer imaju i dalje pravo na zateznu kamatu no do visine glavnice, a imaju pravo i na potpunu naknadu štete preko iznosa te kamate time da štetu moraju dokazati pred sudom.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA

Članak 1.

U članku 29. dodaje se novi stavak (9) koji glasi:

„(9) Zatezna kamata kad dosegne visinu glavnice prestaje teći.“

Dosadašnji stavak (9) postaje stavak (10).

Članak 2.

Mijenja se članak 172. koji sada glasi:

„Ako dužnik pored glavnice duguje i kamate i troškove, prvo se namiruju troškovi, zatim glavnica, i napokon kamata.“

Članak 3.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Ovom izmjenom zatezna kamata prestaje teći kad dosegne visinu glavnice. Na opisani način vjerovnik će uz glavnicu dobiti najviše zateznu kamatu u visini te glavnice. Vjerovnik je odredbom članka 30. ZOO i dalje zaštićen jer ima pravo na potpunu naknadu štete preko iznosa zatezne kamate, koja mu je nastala zbog dužnikovog zakašnjenja time da tu štetu mora dokazati na sudu.

Ovom odredbom dužnicima se olakšava vraćanje duga. Naime, dosadašnjom odredbom su dužnici prvo plaćali kamatu, a tek onda glavnicu što je u situaciji kad je dug veći značilo da dužnici u pravilu čitavo vrijeme plaćaju zateznu kamatu, da ona nikada ne prestaje teći, a da još nisu uplatama počeli plaćati dug.

Novom odredbom vjerovnik može naplatiti najviše zateznu kamatu u visini još jedne glavnice, a ima pravo i na naknadu štete koju mora dokazati na sudu.

Uz članak 2.

Ovom izmjenom, u kombinaciji s dopunom iz članka 1. ovog prijedloga zakona se mijenja redoslijed uračunavanja ispunjenja.

Naime, ako dužnik i vjerovnik nisu drugačije odredili, ovom izmjenom se dužniku omogućuje da prvo plati trošak, pa onda svoj izvorni dug odnosno glavnicu i tek na kraju zateznu kamatu koja će se obračunati kada se u potpunosti podmiri glavnica. U kombinaciji s člankom 1. zateznu kamatu koju bi dužnik mogao najviše platiti je iznos visine glavnice.

Tom izmjenom se olakšava dužnicima povrat dugova.

Uz članak 3.

Prijedlog zakona propisuje uobičajeni vacatio legis.

V. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

Članak 29.

(1) Dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate.

(2) Stopa zateznih kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava određuje se, za svako polugodište, uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za pet postotnih poena, a u ostalim odnosima za tri postotna poena.

(3) Uz ograničenje iz stavka 2. članka 26. ovoga Zakona, kod trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava strane mogu ugovoriti drukčiju stopu zateznih kamata.

(4) Ali ništetna je odredba ugovora iz stavka 3. ovoga članka ako na temelju okolnosti slučaja, a poglavito trgovačkih običaja i naravi predmeta obveze, proizlazi da je tako ugovorenom stopom zateznih kamata, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana.

(5) Prilikom ocjene je li odredba ugovora o stopi zateznih kamata ništetna uzet će se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od zakonom predviđene stope zateznih kamata.

(6) Ako je stopa ugovornih kamata viša od stope zateznih kamata, one ne mogu teći poslije dužnikova zakašnjenja.

(7) Stopa zateznih kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

(8) Prosječnu kamatnu stopu iz stavka 2. ovoga članka za referentno razdoblje utvrđuje Hrvatska narodna banka i dužna ju je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti u »Narodnim novinama«.

(9) Referentno razdoblje iz stavka 2. ovoga članka za objavu na dan 1. siječnja obuhvaća razdoblje od 1. svibnja do 31. listopada, a referentno razdoblje za objavu na dan 1. srpnja obuhvaća razdoblje od 1. studenoga do 30. travnja.

Članak 172.

Ako dužnik pored glavnice duguje i kamate i troškove, prvo se namiruju troškovi, zatim kamate i napokon glavnica.